

به گفته معاون محیط طبیعی سازمان حفاظت محیط زیست، توله یوزهای زنده‌گیری شده به طبیعت بر نمی‌گردند

حبس ابد یک چوپان برای دو توله یوز ماده

زهرا کشوری

دبیر گروه زیست بوم

فقط تولد دو توله یوز در پاییز نیست که تعجب را به سیمای همگان نشانده است، چرایی پیدا شدن دو توله یوز یا جدا شدن دو توله یوز توسط چوپانی در پارک ملی توران سمنان سؤال مهم‌تری است.

آن هم دو توله یوز ماده که می‌توانست به بقای یوزپلنگ ایرانی ایستاده در آستانه انقراض کمک کند. حذف ۲ یوزپلنگ آسیایی از محیط‌زیست ایران خبر بسیار بدی است چون تعداد یوزهای ماده از یوزهای نر کمتر است. حالا ۲ یوزپلنگ برای همیشه از محیط‌زیست ایران حذف شده‌اند. تلاش‌های زیادی انجام گرفت تا سال ۹۹ پارک ملی توران که به آفریقای ایران معروف است از دام و آغل خالی شود، حالا چطور تنها دو سال بعد از صرف هزینه‌های بسیار و خروج دام و آغل‌ها از این پارک ملی، دو توله یوز توسط چوپانی پیدا می‌شود؟ حسن اکبری، معاون محیط طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط زیست در گفت‌وگو با «ایران» محل کشف دو توله یوز توسط چوپان را در دورترین نقطه توران و در جنوب شرقی پارک ملی اعلام می‌کند و می‌گوید: «دو توله یوز خارج از منطقه آزاد شده پیدا شده‌اند.»

یک تولد پرسؤال

چگونگی پیدا شدن دو توله یوز یا سوالات زیادی رویه‌رو است؛ هم از سوی سازمان محیط زیست و هم افکار عمومی. حسن اکبری و همکارانش روایت چوپان را دارای استخوان بندی محکم و باورپذیری نمی‌دانند. چوپان به محیطبان‌ها گفته است که توله‌ها را در بیشه‌زاری اطراف یک چشمه یافته است. مادرشان را نمی‌یابد و برای اینکه خوراک سگ‌های گلنه نشوند آنها را جابه‌جا می‌کنند. در نهایت هم چوپان‌های منطقه او را متقاعد می‌کنند که گزارش پیدا شدن دو توله را به محیط زیست بدهد. اکبری تأکید می‌کند که نمی‌تواند روایت را تأیید کند. افکار عمومی هم موضوع را با سوالات بی‌شماری در فضای مجازی دنبال می‌کنند.

این موضوع باعث شده تا مسأله تولد پاییزی توله‌ها در اولویت‌های بعدی از نگاه افکار عمومی قرار بگیرد. حتی منتقدان شکاک این فرضیه را پیش می‌کشند که سازمان حفاظت محیط زیست با پررنگ کردن تولد آنها در آبان‌ماه می‌خواهد از زیر سوالاتی درباره چرایی حفاظت از زیستگاه در برود. اما این تولد بی‌مقدمه برای حسن اکبری مهم و دگران‌کننده است. او می‌گوید: «هرگز گزارشی از تولد یوز در پاییز توران نداشته‌ایم.» یوزهای مادر در توران همیشه بهار زایمان کرده‌اند؛ بهترین فصل برای تربیت توله یوزها، بهار فصل زاداوری زمین و حیات وحش. فصل زادآوری غلغخواران و بره‌هایی که برای بقای گوشتخواران و گریه‌سانی چون یوزپلنگ به دنیا می‌آیند. پاییز اما قصه‌اش جدا است.

یک شب سرد پاییزی

محیطبان‌ها به گفته اکبری شب جمعه تا ساعت ۱۱-۱۰ شب منتظر می‌مانند تا یوز مادر برگردد اما خبری نمی‌شود. هوا سرد است و زایمان برای آنها عجیب. تشخیص می‌دهند سرما و نبود غذا به تلف شدن یوزها منجر شود. اکبری هم ترجیح می‌دهد که یوزها در طبیعت بمانند و بقا پیدا بکنند اما برای این دو توله یوز که به گفته او چهارمین خانواده دیده شده در توران در سال جاری هستند، طبیعت پاییزی شرایط ایمنی ندارد.

او مشاهده شدن چهار خانواده یوز تورانی در سال جاری را نتیجه تلاش همکاران در حوزه حفاظت محیط زیست و همکاری بیشتر مردم می‌داند و در پاسخ به این

پیروز

ایران و فیروز

ایرنا تصنیف

کوشکی و دایر

به مناسبت روز جهانی یوزپلنگ، تیزپاترین گربه‌سان جهان

تکثیر در اسارت یا حفظ زیستگاه؟!

بینا میرعظیمی

خبرنگار

بهمین ماه سال گذشته «فیروز» و «ایران» دو یوز ایرانی در پارک ملی توران سمنان، برای نخستین بار در جهان در شرایط اسارت جفت‌گیری کردند. ایران اردیبهشت ماه، سه توله‌اش را به روش سزارین صحرایی به دنیا آورد. همه خوشحال بودند؛ خبر تولد این سه توله و پیگیری حال و احوالشان به یکی از مهم‌ترین موضوعات مردم تبدیل شده بود. اما ناگهان خبر تلف شدن دو توله، پروژه احیای این گونه کمباب و در معرض خطر شدید انقراض را با تناقضات و حواشی بسیاری همراه کرد. از خطا در تشخیص جنسیت تا لمس شدن توله‌ها بدون دستکش و در نهایت نپذیرفتن «پیروز» تنها توله باقی مانده از سوی مادرش، توله‌ای که حالا ۷ ماه سن داشته و تنها ۵ کیلو وزن دارد. از طرفی هنوز دندان‌های اصلی‌اش جایگزین دندان‌های شیری نیز نشده است. اما مشکل به همین جا ختم نمی‌شود! چرا که چندی پیش معاون محیط زیست طبیعی سازمان حفاظت محیط زیست اعلام کرده است که برنامه‌ای برای رهاسازی «پیروز» در طبیعت نداشته و قرار است این توله یوز به توران منتقل شود؛ ضمن اینکه قرار نیست اعتبار، انرژی و هزینه سازمان بیش از این برای این توله و حتی شرایط تکثیر آن صرف شود. زیرا بجز پیروز، یوزهای دیگر در طبیعت نیاز به توجه دارند. به مناسبت روز جهانی یوزپلنگ (۱۳ آذرماه)، گفت‌وگویی با «حسن اکبری» انجام داده و علت تغییر نگاهانی در سیاست‌های تکثیر در اسارت یوز از سوی سازمان محیط زیست را جویا شدیم.

مراقب «پیروز» هستیم

اوبه «ایران» می‌گویید: ما ترجیح می‌دهیم که تا جایی که امکان دارد اعتبارات خود را صرف حفظ یوزپلنگ در زیستگاه‌های طبیعی کرده و هزینه‌های نگهداری پیروز و سایت تکثیر را تا اندازه‌ای که می‌توانیم، به حداقل برسانیم. این دیدگاه فنی و کارشناسی سازمان بوده و توصیه همه متخصصین محیط زیست نیز به همین منوال است؛ البته این بدان مفهوم نیست که

پیروز را قرار است رها کنیم؛ چرا که زنده ماندن پیروز و سایت تکثیر برای ژنوم گونه و ایجاد یک جمعیت پایه ولو در اسارت برای ما بسیار ارزشمند است. از طرفی پیروز یک دستاورد تحقیقاتی از تکثیر یوزپلنگ آسیایی در دنیا محسوب می‌شود؛ توله‌ای که بزرگ شده و هم‌اکنون باید تمام امکانات لازم برای زنده ماندن و بازگشت او به توران فراهم شود. هدف این است که انرژی، زمان و هزینه‌ای که در تهران صرف می‌کنیم، صرف نگهداری از یوزپلنگ در زیستگاه [توران] شود؛ اما تا هر زمانی که کارشناسان صلاح ببندند، چه در تهران و چه در توران برای نگهداری پیروز اقدامات و هزینه‌های لازم انجام خواهد شد.

توران» برای زندگی بهتر است

معاون محیط زیست طبیعی سازمان حفاظت محیط زیست می‌گوید: پیروز و دیگر یوزهای طرح تکثیر در اسارت، نمی‌توانند به طبیعت بازگشته و نهایتاً اگر با بهترین شرایط بزرگ شده و آموزش ببینند می‌توانند در وضعیت نیمه اسارت زندگی کنند. آنها می‌توانند شکار کرده و زندگی کنند. اگر چه پیروز از همان لحظه تولد با مسائلی نظیر عدم پذیرش از سوی مادرش و... مواجه شده و به صورت دستی بزرگ شد، اما می‌تواند با انتقال به مرکز تکثیر در اسارت توران زندگی کند. البته اصرار ما برای انتقال این توله به مرکز تکثیر، به دلیل شرایط مناسب زندگی از جمله تجویز به نگهدارن، دوربین مداربسته و تحت کنترل است؛ پیروز در صورت انتقال به این مرکز، شرایط بهتری برای زندگی خواهد داشت.

طبق گفته «حسن اکبری»، از همان ابتدای طرح تکثیر در اسارت، برخی از متخصصین اعلام کردند که بهتر است سازمان، انرژی خود را بیشتر صرف

میران

توضیحات مدیرکل ثبت و حریم آثاروزارت میراث فرهنگی

درباره ثبت ورزش زورخانه‌ای به نام جمهوری آذربایجان

گسترش فرهنگ ایرانی در کشورهای دیگر

جای افتخار است

میراث آریا– «جمهوری اسلامی ایران، آیین پهلوانی و زورخانه‌ای را به طور رسمی در سال ۸۹ (سال ۲۰۱۰) در فهرست میراث فرهنگی ناملموس جهانی یونسکو ثبت کرده است.» مدیرکل ثبت و حریم آثار و حفظ و احیای میراث معنوی و طبیعی وزارت میراث‌فرهنگی با بیان این مطلب گفت: کشتی پهلوانی در ایران هم انواعی دارد، مثلاً کشتی خوجه، کشتی مازندرانی، کشتی گیله‌مردی و... به‌دلیل محدودیت‌های یونسکو در سهمیه‌بندی هر کشور برای ثبت‌های سالانه جهانی، مناسب این است که

همه این موارد در یک پرونده با عنوان جامع ثبت شوند که ایران این اقدام مهم را ۱۲ سال پیش انجام داده است.

به گزارش اداره کل روابط عمومی و اطلاع‌رسانی، مصطفی پورعلی، ادامه داد: اینکه جمهوری آذربایجان پرونده‌ای قریب به‌عنوان و موضوع پرونده ایران را ثبت کرده است، از منظر کنوانسیون یونسکو در حوزه میراث فرهنگی ناملموس نه تنها خللی به پرونده ایران وارد نمی‌کند بلکه بر ترویج بیشتر این عنصر فرهنگی ناملموس تأکید دارد.

به گفته وی، پرونده آذربایجان ملی است. طبق ضوابط یونسکو هر کشوری می‌تواند عناصر فرهنگی ناملموس خود را ثبت کند و این تعارضی با عناصر دیگر کشورها ندارد. کشتی پهلوانی و آیین‌های زورخانه‌ای که فدراسیون بین‌المللی آن هم در تهران مستقر است، در گستره کشورهای کنتری ظهور بروز دارد. این جای افتخار است که یک داشته فرهنگی ایران در چنین گستره‌ای زنده است. برای مثال ازبکستان هم می‌تواند در سال آتی چنین کاری را انجام دهد. به هر حال این کشورها همه دارای کشتی و آیین‌های پهلوانی هستند.

آنگونه که پورعلی تأکید کرده، میراث ناملموس زنده و متعلق به همه مردمی است که از آن استفاده می‌کنند. ثبت یک عنصر در فهرست میراث جهانی ناملموس برای هیچ کشوری ایجاد مالکیت نمی‌کند. پس آذربایجان با ثبت فرهنگ پهلوانی مالک آن عنصر نخواهد شد.

به گفته این مسئول، از منظر یونسکو در حوزه ثبت میراث ناملموس جهانی خاستگاه اهمیتی ندارد. اثبات اینکه یک عنصر در ابتدا در کدام کشور خلق و بعدها به کشور دیگری منتقل شده، از دید یونسکو هیچ حقوق و امتیازی برای کشور مبدأ ندارد. چون میراث ناملموس توسط حاملان و مجریان به هر نقطه دنیا حرکت می‌کند و همه کشورها می‌توانند میراث ناملموسی را که در کشورشان زنده است، ثبت کنند.

پورعلی با بیان اینکه کشورها می‌توانند میراث ناملموس شان را هم به‌صورت مستقل و هم به‌صورت مشترک ثبت کنند، ادامه داد: هرچند یونسکو کشورها را به تدوین پرونده مشترک تشویق می‌کند ولی الزامی وجود ندارد که برای مثال آذربایجان به پرونده ایران ملحق شود.

ایرنا– **بهرامعلی ظاهری**، مدیرکل حفاظت محیط‌زیست استان سمنان گفت: ۱۰ راس گورخر انتقال یافته به پارک ملی کویر گرمسار از کرمان، با شرایط جسمانی مساعد در طبیعت این پارک رهاسازی شدند.

تسنیم– **رضانجم شعاع**، معاون توسعه مدیریت، حقوقی و امور مجلس سازمان محیط‌زیست گفت: در حال حاضر تنها حدود ۵۰ درصد از پست‌های سازمانی سازمان حفاظت محیط‌زیست دارای شاغل است و بشدت در زمینه حفاظت از محیط‌های طبیعی نیازمند تقویت نیروی انسانی هستیم.

در همین حال «علیرضا جوراچیجان» مدیرملی سابق پروژه بین‌المللی یوزپلنگ ایرانی، تصمیم اخیر سازمان محیط زیست برای تقویت زیستگاه‌های طبیعی یوز در کشور را خوب ارزیابی کرده و به «ایران» می‌گوید: ای کاش از همان ابتدا به جای هزینه کرد در سایت تکثیر، بودجه و اعتبار کافی صرف حفاظت واقعی از زیستگاه‌های طبیعی یوزپلنگ آسیایی می‌کردند، زیرا به‌طورکلی تکثیر در اسارت کمکی به حفاظت یوز در طبیعت نمی‌کند.

او می‌گوید: به یاد دارم که شش‌م‌ا ۲-۱ نامه به سازمان محیط زیست وقت ارسال کرده و این پروژه را بهبودده و عبث توصیف کردم. اما حتی پاسخی به نامه من داده نشد؛ بنده سال ۱۳۸۰ از ۲-۳ مرکز تکثیر یوز در طبیعت در آفریقای جنوبی و نامیبیا بازدید کردم. آن موقع ۶۰۰ توله یوز با تکثیر در اسارت متولد شده بودند. اقدام خاصی نیز انجام نشده بود؛ زیرا قرار نبود هیچ کدام از یوزها به طبیعت بازگردانده شوند.

طبق گفته مدیرملی سابق پروژه بین‌المللی یوزپلنگ ایرانی، باید بدانیم که تکثیر در اسارت با چه هدفی انجام می‌شود؛ اگر هدف از انجام این کار تکثیر یوز و... باشد، اقدامی مناسب بشمار می‌رود، اما این کار برای طبیعت مناسب نیست. کشورهایی که سالها در این حوزه کار کردند هنوز نتوانسته‌اند موفقیت کاملی را کسب کنند. بنابراین ما چگونه می‌توانیم این کار را انجام داده و موفق هم شویم؟ در هر صورت امیدواریم بودجه و شرایط مناسبی برای حفاظت از زیستگاه‌های طبیعی یوز در توران، نابیندان طبس و... اختصاص پیدا کرده و مسائل حفاظتی از یوزها و افزایش انگیزه محیطبانان برای محافظت جدی از این گونه‌های ارزشمند در حال انقراض، بیش از پیش تقویت شود.

ایرنا– **ابوالقاسم مقیمی**، معاون هماهنگی امور زائران استانداری قم باشاره به وجود ۱۵۵ خانه مسافر در این استان گفت: تعداد ۳۴ خانه مسافر غیرمجاز نیز ثبت شده که البته تعداد واقعی خیلی بیشتر از این است و مجموعه شهرداری و اماکن نیروی انتظامی باید در شناسایی این مکان‌ها کمک کنند.

ایلنا– **لیلا خسروی**، رئیس پژوهشکده باستان‌شناسی در دیدار از تپه داودآباد قرچک بر گمانه‌زنی به منظور تعیین عرصه و پیشنهاد حریم و حفاظت از این اثر ثبت ملی توسط اداره کل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تأکید کرد.

میراث آریا– **عبدالمجید شریف‌زاده**، مسئول پرونده سوزن‌دوزی ترکمن، این هنر را بیان‌کننده فرهنگ، تمدن و اعتقاد اقوام ترکمن و جزو هنرهای زنده عنوان کرد و نقش‌ها را مهم‌ترین بخش این پرونده دانست و گفت: انواع دوخت‌های سنتی، رودوزی و سوزن‌دوزی در ایران به بیش از ۲۰۰ رشته می‌رسد و جزو مهم‌ترین هنرهای ایران محسوب می‌شود و ظرفیت بالایی برای تحقیق و پژوهش در این حوزه وجود دارد.